

**שאלות ותשובות
על גיוס והמנועות לגיוס**

2	הקדמה
3	מה זה משתמטים/נמנעים?
3	למה יש נמנעות משירות צבאי?
4	כיצד אפשר לקבל פטור משירות צבאי?
5	האם הנמנעים עוברים על החוק?
5	כמה נמנעות יש?
6	כיצד זה ישפיע על העתיד שלי?
6	מי משחרר מהצבא?
7	למה יוצאים נגד הנמנעים?
7	מה זה שירות לאומי?
8	מה אם עוד לא החלטתי?
9	אבל הנמנעות לא תורמות לחברה!
9	אבל הצבא מגן עלינו!
10	מה אתם רוצים, שלא נתגייס?
12	קבוצות נוער פרופיל חדש
12	ליווי בתהליך השחרור מהצבא
13	פרופיל חדש

חושבים לפני הגיוס שאלות ותשובות על גיוס והמנעות

בחודשים האחרונים מתנהל מסע מתקשר המפנה אצבע מאשימה אל עבר נשים וגברים שלא התגייסו.

יתכן שאתה או את מזדהה עם ההאשמות המופנות כלפיהם, יתכן שהתעוררו בלבך שאלות כגון אלו המופיעות בחוברת זו, ולכן החלטנו להציע מספר תשובות, נתונים, ונקודות מבט שונות על נושא הגיוס הצבאי.

זה זמן רב לא נשמעו קולות רבים וחזקים כמו אלו היוצאים נגד "המשתמטים". נדמה כי כבר אין צורך לעסוק בשאלות חברתיות כדוגמת כיבוש ומלחמה, הפרטה ועוני, חינוך, סקסיזם ואלימות כלפי נשים, איכות הסביבה ובעלי חיים. כיום כל מה שצריך לעשות זה לטעון בתוקף כי המשתמטים מייצגים ויוצרים את כל צרות החברה. מאחורי כל זה עומדת דרישה המופנית כלפינו צעירות וצעירים, להתגייס מבלי לחשוב האם זהו המסלול המתאים ביותר עבורנו ועבור החברה בה אנו חיים. אם נבחר שלא להתגייס הם רוצים שנשפיל ראש, נרגיש בודדים, אגואיסטים ומסוכנים לשלום החברה. אם נבחר כן להתגייס הם רוצים כי נרגיש כי כל דבר שיפקדו עלינו לעשות בצבא הוא "מובן מאליו" וכי "אין מה לעשות" אלא לציית.

בחוברת נשתמש בלשון זכר ונקבה לסירוגין, הדברים מופנים לצעירים ולצעירות גם יחד מלבד מקומות בהם מצוין אחרת.

מה זה משתמטים? למה אנחנו משתמטים במילה "נמנעים"?

"משתמט" הוא הכינוי המקובל בתקשורת ובפוליטיקה לאנשים שלא גויסו או התגייסו לצבא או שלא סיימו את מלוא השירות הצבאי שלהם. כינוי זה לא מבדיל בין אנשים שבחרו לא להתגייס לבין אלו שהצבא החליט שלא לגייסם, ולא מתייחס לסיבות שהובילו לכך.

התיוג של צעירות וצעירים כ"משתמטים" הוא דרך להציג את השירות הצבאי כמחוייבות חברתית ממנה אנשים משתמטים. לדעתנו, אין צורך שאנשים ירגישו רע עם בחירתם (או עם החלטת הצבא). אנו מאמינים שיש צורך לבחון את כל נושא הגיוס ומקומו של הצבא בחינוך האזרחיים, ולכן אנו מעדיפים את הכינוי "נמנעים משירות צבאי" שנראה לנו יותר מדויק.

למה יש נמנעות משירות צבאי?

כל איש ואישה וסיבותיהם. ובכל זאת ננסה לשרטט קבוצות כלליות של נמנעות והסיבות המאפיינות אותן. גברים-חרדים תלמידי-ישיבות ונשים המקיימות אורח-חיים דתי, משוחררים משירות צבאי לפי חוק, פלסטינים אזרחי ישראל לרוב לא נקראים לשירות צבאי כלל, פרט לגברים-דרוזים, אשר גיוס חובה מוחל עליהם, בקרבם ישנם מספר נמנעים. הצבא משחרר מטעמי בריאות אנשים חולים או נכים וצעירים שמטעמי "אי כשירות-נפשית" לא מגוייסים.

הצבא מחליט מיוזמתו, לשחרר צעירות וצעירים שהוא מגדיר בתור לא מתאימים מטעמים כלכליים או שהם בעלי תיקים פליליים, או כאלה שהצבא פשוט לא זקוק לשירותן.

בנוסף ישנה קבוצה גדולה שבחרת מיוזמתה לא להתגייס. ביניהן נמנעות ונמנעים מסיבות פוליטיות-מצפוניות, צעירות אשר מטעמים כלכליים בוחרות לעבוד על מנת לפרנס את עצמן ואת משפחתן ועוד. יכול להיות שתמצאי את עצמך באחת מקטגוריות אלו, ויכול להיות שתמנעי מסיבות אחרות.

כיצד אפשר לקבל פטור משירות צבאי?

1. **מטעמים רפואיים** (פרופיל 21) בשל מחלה, נכות או בשל אי כשירות-נפשית לשירות.
2. **סירוב מצפוני מוצהר** - החוק מאפשר פטור לנשים ולגברים, שאינם מוכנים לשרת מסיבות מצפוניות (בעיקר פציפיזם).
3. **נשים נשואות או בהריון.**
4. **נשים דתיות.**
5. **סוגי פטור נוספים** (עודף כוח אדם, אי התאמה, ועוד).

פרופיל חדש מפעילה רשת ליווי לסרבנים וסרבניות ולנמנעי גיוס אשר מספקת מידע, יעוץ ותמיכה לכל מי שמסיבה זו או אחרת בוחר שלא לשרת בצבא: תא קולי: 03-5160119 דואר אלקטרוני: info@newprofile.org

האם הנמנעים עוברים על החוק?

לא! כל מי שלא משרת עושה זאת מטעמים שהחוק מאפשר. ומשחרר על-ידי הצבא. המשמעות היא שאין שום מעמד משפטי שנקרא "משתמט", ולכן גם אי אפשר להפלות בחוק נמנעים משירות צבאי (כי הרי הצבא הוא זה ששיחרר אותם לפי חוק!).

כמה נמנעות יש?

לפי נתונים רשמיים, בכל שנה יותר ממחצית קבוצת הגיל הרלוונטית לא מתגייסות או מסיימות שירות מלא. 25% מהגברים היהודים והדרוזים לא מתגייסים. 42% מהנשים היהודיות לא מתגייסות. בנוסף 17.5% מהגברים היהודים ו-4% מהנשים היהודיות מתגייסות ומקבלות פטור במהלך השירות הצבאי. 99% מהנשים והגברים הפלסטינים לא מתגייסים. כולם ביחד מהווים כ-56% מאזרחי ישראל בקבוצת הגיל הרלוונטית.

אם אני מחליט להמנע, כיצד זה ישפיע על העתיד שלי?

יש המון שמועות ושקרים בכל הנוגע להמנעות. לכן נתחיל עם האופן שבו זה לא ישפיע עליך: תוכל להוציא רישיון נהיגה, לקבל משכנתא, להוציא ויזה לחו"ל, ללמוד באוניברסיטה ובמכללה, להיות רופא, אפילו תוכל לזכות ב"כוכב נולד". תוכל לעבוד בגופים ממשלתיים ופרטיים. **החוק אוסר להפלות בתעסוקה בשל שירות צבאי**. לא ניתן להגיד שאין כלל הפלייה (לא חוקית!) בתעסוקה, אך מסתבר שהיא מזערית (אחרת יותר מ-50% מהצעירים בישראל לא היו יכולים לקבל עבודה). בנוסף נציין כי המודעה שמבקשת עובד "אחרי צבא" נובעת לרוב מטעמים גזעניים: דרך לסנן ערבים וצעירים מקבלת העבודה.

מי משחרר מהצבא?

אם השאלה מי נותן את הפטור, התשובה היא ברורה: הצבא, והוא בלבד. אם השאלה מי מחליטה האם להתגייס הרי שמדובר בהחלטה שלך, ואת תדע לבחור בדרך שתתרום לך ולחברה בצורה הטובה ביותר.

אם הצבא הוא זה שמשחרר, למה יוצאים נגד הנמנעים?

בתקופה האחרונה משתלחים ב"משתמטים" זוהי תופעה שהייתה קיימת תמיד בישראל, אך בחודשים האחרונים היא התרחבה. בשנים האחרונות, ובייחוד אחרי מלחמת לבנון האחרונה, יש ירידה חדה באמון של הציבור בצבא ובמפקדיו. ייתכן שהקמפיין נגד הנמנעים משירות צבאי נועד להסיח את תשומת הלב מהביקורת על התנהלות הצבא. לדעתנו הדבר נובע מהכרה בכשלון המיתוס ש"כולם מתגייסים". מדובר בניסיון להפחיד את אלה שמתלבטים לגבי גיוס, ולגרום לנמנעים להרגיש רע.

מה זה שירות לאומי? איך עושים את זה?

שירות לאומי (או שירות אזרחי) הוא השם לשירות התנדבותי הפתוח לגברים ונשים שקיבלו פטור מהצבא. כיום, כמחצית ממי שמשרתות בשירות לאומי עושות זאת בגופים של המדינה (ובעיקר בתחומי החינוך, הבריאות והרווחה), המחצית השנייה פועלות בעמותות ובגופים נוספים. ניתן לבצע שירות לאומי למשך שנה או שנתיים. הבחירה האם להתנדב היא אישית ואנו מתנגדות לניסיונות לכפות את השירות. המתנדבות בשירות הלאומי מקבלות "שכר" - חודשי (600-800 ₪ בחודש), החזרי-נסיעות, ולעיתים דיור.

לאחר סיום השירות הן מקבלות מענק ופיקדון כנהוג אצל חיילות. אם בחרתן לעשות שירות לאומי, לאחר קבלת הפטור יש לפנות לאחת העמותות המרכזות את השירות הלאומי (פרטים באתר משרד הרווחה), או לעמותה המחפשת בת-שירות (עמותות רבות מפרסמות מודעות באתר שתי"ל).

מה אם עוד לא החלטתי?

אז אתה במקום טוב. החשוב ביותר הוא שתוכל לחשוב על הגיוס שלך ושתקבל החלטה בהתאם. אתה תדע טוב מכולם להחליט בשאלות הנוגעות לך. אם חסר לך מידע ונקודות מבט שונות בשביל לקבל החלטה, ניתן להשיג אותם. אבל את כל זה אתה לא צריך לעשות לבד. בקבוצות הנוער של פרופיל חדש אנחנו יוצרים מקום פתוח ובטוח בשביל צעירות וצעירים לחשוב, לדון, להתלבט ולשאול שאלות ביחד לגבי צבא וגיוס. בקבוצות אנו יוצרים מסביבנו קבוצה של צעירות וצעירים שרוצים לחשוב על השאלות האלה ביחד. אתה מוזמן להצטרף. למידע נוסף: noar@newprofile.org

אבל הנמנעות לא תורמות לחברה!

מאחורי טענה זו עומדת ההנחה שהדרך היחידה לתרום לחברה היא בשירות צבאי. תרומה אמיתית לחברה היא בעשייה - לאורך כל החיים - למען חברה צודקת יותר, להגנה על קבוצות מוחלשות וליצירת מקום שטוב לחיות בו. כל אחת יכולה למצוא אפיק משלה לעשות זאת - בכלים פוליטיים, בחיים האישיים, בעבודה קהילתית או חינוכית, ביצירה אומנותית ועוד. הצבא, לעומת זאת, פוגע בחברה שאנו חיות. ההליכה לצבא בלי מחשבה, רק "כי כך צריך" היא בעצם "השתמטות" מהאחריות לבחור מסלול חיים שבו אנו יכולות לתרום.

אבל הצבא מגן עלינו!

זה 40 שנה שמשימתו העיקרית של הצבא הוא כיבוש והטלת משטר צבאי על אוכלוסייה אזרחית בשטחים. הבטחון שלנו לא השתפר כתוצאה מפעולות הצבא: הריסות-בתים, מעצרים מנהליים, הוצאות להורג ללא משפט, צינויים, הרעבה, מניעת טיפול רפואי, ענישה קולקטיבית, בנייה והרחבה של התנחלויות וביטול כל אפשרות לאורח-חיים נורמלי בשטחים ובישראל.

הצבא הוא כלי בידי הממשלה, וככזה הוא מבצע את מדיניותה. מדיניות היא אלימה ותוקפנית.

ולכן היא לא מגנה עלינו, אלא מעודדת עוד ועוד אלימות. הצבא לא יכול להגן באמת מפני אלימות וטרור. הבטחון האמיתי נעוץ בדרך של הידברות על בסיס שוויוני, ולא של הרג וכוחנות.

מה אתם רוצים, שלא נתגייס?

לא. אנחנו רוצים שתוכל לקבל החלטה שלך לגבי הגיוס שלך. אנחנו רוצים שתוכל לחשוב ולהחליט לגבי השאלה הזו לפי מה שאתה חושב ורוצה. אנחנו רוצים שהשאלה של הגיוס תישאל ותעלה לדיון אצל כל אחד ואחד מאתנו, ולא תהיה מובנת מאליה. כמו לגבי כל דבר אחר שאנחנו עושים בחיים, צריך לחשוב לפני הגיוס. צריכה להיות לנו האפשרות והזכות לחשוב ולפעול לפי ראות עינינו. צריך שהחשיבה שלך תשמע, צריך שהקול שלך ישמע. מה יהיה הקול שלך?

קבוצות נוער פרופיל חדש:

צעירות וצעירים חושבים לפני הגיוס.
בקבוצות הנוער של פרופיל חדש בונים בית שבו אפשר להעזר לחשוב אחרת, לשאול שאלות, לדבר ביחד. קבוצות הנוער פועלות בכל הארץ ופתוחות לצעירות וצעירים מכל הגילאים שהנושא של צבא, גיוס וחברה חשובים להם. לפרטים והצטרפות: noar@newprofile.org

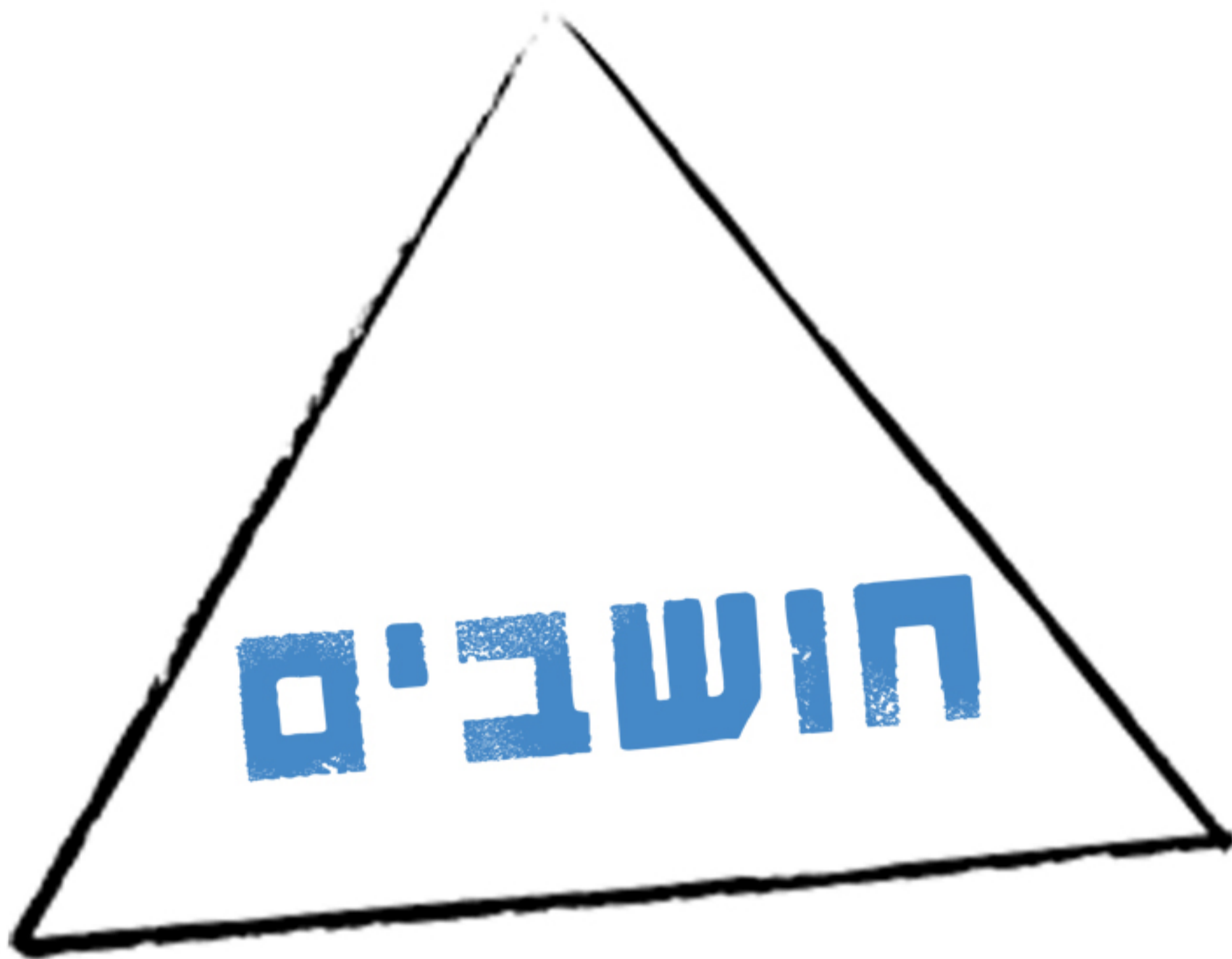
ליווי בתהליך השחרור מהצבא

רשת הליווי לסרבנים, סרבניות ולנמנעי גיוס מספקת מידע, יעוץ ותמיכה לכל מי שמסיבה זו או אחרת בוחר שלא לשרת בצבא. תא קולי: 03-5160119. דוא"ל: info@newprofile.org

פרופיל חדש

תנועת פרופיל חדש היא תנועה פמיניסטית המורכבת מנשים וגברים מכל הגילאים ומכל רחבי הארץ. התנועה פועלת במגוון דרכים לצמצום רמת הצבאיות בחברה הישראלית. אל מול הקולות הגוברים כנגד אלה שבחרו לא להתגייס, פרופיל חדש היא ממובילות התנועה הגדלה והולכת של המנעות מגיוס בקרב צעירות וצעירים.

פרזפיל
חדש

תנועה לאזרוח החברה בישראל

| www.newprofile.org |

| 03-5160119 |

